

Forelesning 1

Introduksjon til (eller repetisjon av) TCP/IP

11174 Datasikkerhet

Praktisk informasjon

- ▶ Forelesninger
 - ▶▶ Torsdag 12:15-14:00 (15:00)
 - ▶▶ A128
- ▶ Øvinger
 - ▶▶ Frivillige, men...

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 2

Forelesningsform

- ▶ Vær aktiv deltaker på forelesningene!
- ▶ Still spørsmål!
De dummeste spørsmålene er de som ikke blir stilt
- ▶ Går det for fort? Si fra!
- ▶ Går det for langsomt? Vel....
- ▶ Foilene forsøkes lagt ut senest dagen før...

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 3

Lærebok

- ▶ **William Stallings:**
Cryptography and
Network Security
Principles and Practice
(Second Edition)
- ▶ ISBN 0-13-869017-0

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 4

Lærebok forts.

- ▶ Hjemmeside:
<http://www.williamstallings.com/security2e.html>
- ▶ Errata-side
<ftp://shell.shore.net/members/w/s/ws/Errata/Errata-Security2e-0701>
 - ▶▶ Gå gjennom med en gang!

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 5

Eksamen

- ▶ Skriftlig, 4 timer
- ▶ Bokstavkarakter (A-F)

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 6

TCP/IP

11174 Datasikkerhet

Noen ord om standarder

- ▶ To typer standarder
 - ▶▶ Standarder bestemt av komiteer
 - ▶▶ Standarder folk bruker
- ▶ Disse er ikke nødvendigvis sammenfallende!
- ▶ TCP/IP er noe folk bruker

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 8

Address Resolution Protocol

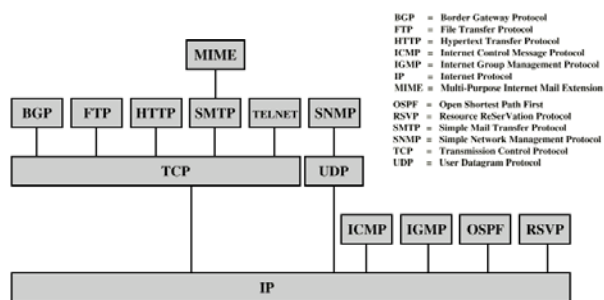
- ▶ ARP mapper mellom Ethernet adresser og IP adresser
- ▶ For å finne Ethernet adresse gitt IP:
 - ▶▶ ARP Broadcast med IP
 - ▶▶ Host med IP svarer med sin Ethernet adresse
- ▶ For å finne IP gitt Ethernet adresse
 - ▶▶ RARP - Reverse ARP

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 9

Internettprotokoller

Fra Stallings "Data and Computer Communications", Prentice-Hall 1999

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 10

PDUer i TCP/IP

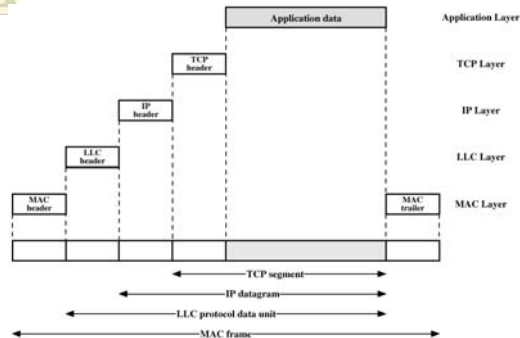
Fra Stallings "Data and Computer Communications", Prentice-Hall 1999

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 11

TCP/IP og Lavere Lag

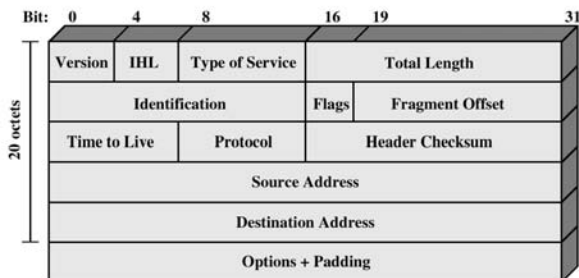
Fra Stallings "Data and Computer Communications", Prentice-Hall 1999

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 12

IP Header

Fra Stallings "Data and Computer Communications", Prentice-Hall 1999
11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 13

IP Header Felter

- ▶ **VERS [4 bit]**
 - ▶▶ IP versjon (IPv4)
- ▶ **IHL [4 bit]**
 - ▶▶ IP Header Length i 32-bit words
 - ▶▶ Vanligvis = 5 (ingen IP Options)
- ▶ **TOTAL LENGTH [16 bit]**
 - ▶▶ Lengde av hele IP datagrammet i oktetter
- ▶ **TYPE OF SERVICE [8 bit]**
 - ▶▶ Prioritet + QoS, vanligvis ikke i bruk

11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 14

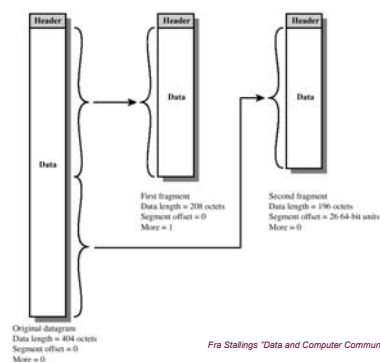
IP Header Felter

- ▶ **IDENTIFICATION [16 bit]**
 - ▶▶ Identifiserer datagrammet
- ▶ **FLAGS [3 bit]**
 - ▶▶ do not fragment
 - ▶▶ more fragments
- ▶ **FRAGMENT OFFSET [13 bit]**
 - ▶▶ Indikerer hvor et fragment hører til i det opprinnelige datagrammet

11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 15

IP Fragmentering

Fra Stallings "Data and Computer Communications", Prentice-Hall 1999
11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 16

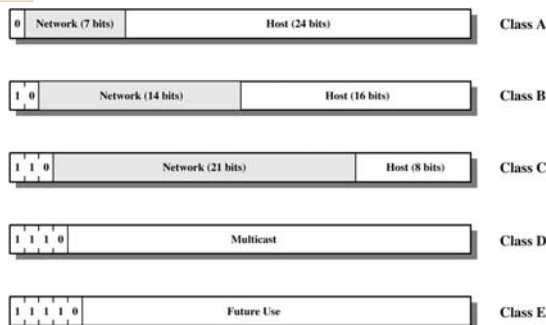
IP Header Felter

- ▶ **TIME TO LIVE [8 bit]**
 - ▶▶ Indikerer hvor lenge datagrammet er gyldig
- ▶ **PROTOCOL [8 bit]**
 - ▶▶ Indikerer hvilken protokoll på neste lag som skal ha datagrammet
- ▶ **HEADER CHECKSUM [16 bit]**
 - ▶▶ For å detektere feil i headeren
- ▶ **SOURCE ADDRESS [32 bit]**
- ▶ **DESTINATION ADDRESS [32 bit]**

11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 17

IP Adresser

Fra Stallings "Data and Computer Communications", Prentice-Hall 1999
11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 18

Mer IP-adresser

- ▶ A-adresse: 99.10.13.12
Netmask: 255.0.0.0
- ▶ B-adresse: 184.23.45.112
Netmask: 255.255.0.0
- ▶ C-adresse: 193.156.99.113
Netmask: 255.255.255.0

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 19

IP Options

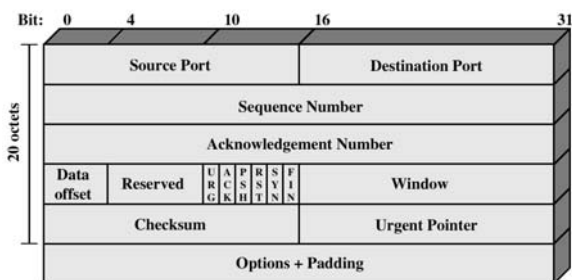
- ▶ Datagram or Network Control
 - ▶▶ Security and handling restrictions
 - ▶▶ Loose source routing
 - ▶▶ Record route
 - ▶▶ Stream identifier
 - ▶▶ Strict source routing
- ▶ Debugging and Measurement
 - ▶▶ Internet timestamp

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 20

TCP Header

Fire Stallings "Data and Computer Communications", Prentice-Hall 1999

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 21

TCP Header Felter

- ▶ SOURCE PORT [16 bit]
 - ▶▶ Indikerer hvilken port pakken kommer fra
- ▶ DESTINATION PORT [16 bit]
 - ▶▶ Indikerer hvilken port pakken skal til
- ▶ SEQUENCE NUMBER [32 bit]
 - ▶▶ Identifiserer pakkens posisjon i datastrømmen fra avsender
- ▶ ACKNOWLEDGEMENT NUMBER [32 bit]
 - ▶▶ Identifiserer hvilken pakke mottaker forventer neste gang

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 22

TCP Porter

- ▶ Indikerer endepunkter
 - ▶▶ Avsender
 - ▶▶▶ Hvilket program som sender data
 - ▶▶ Mottaker
 - ▶▶▶ Hvilket program som skal motta data
- ▶ Portnumre < 1024
 - ▶▶ Reservert for standard tjenester
 - ▶▶ Kun root kan sette opp disse portene
- ▶ Portnumre >=1024
 - ▶▶ Allmenn bruk

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 23

TCP Standard Tjenester

- ▶ Noen porter som mapper til tjenester
 - ▶▶ Port 7 Echo
 - ▶▶ Port 21 FTP Control
 - ▶▶ Port 23 Telnet
 - ▶▶ Port 25 SMTP
 - ▶▶ Port 53 Domain Name Service
 - ▶▶ Port 79 Finger
 - ▶▶ Port 80 World Wide Web (HTTP)
 - ▶▶ Port 139 NETBIOS Session Service
 - ▶▶ Port 546 Dynamic Host Control Protocol Client
 - ▶▶ Port 547 Dynamic Host Control Protocol Server

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 24

TCP Header Felter

- ▶ DATA OFFSET [4 bit]
 - ▶ Lengde av header i 32-bit words
- ▶ RESERVED [6 bit]
 - ▶ Reservert for fremtidig bruk
- ▶ CODE BITS [6 bit] (dvs. flagg)
- ▶ WINDOW [16 bit]
 - ▶ Indikerer hvor mye data mottaker kan håndtere
- ▶ CHECKSUM [16 bit]
 - ▶ Feilsjekk
- ▶ Urgent Pointer
 - ▶ Posisjon hvor urgent data slutter

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 25

TCP Code Bits (flags)

▶ URG ▶ Urgent Pointer feltet er gyldig	▶ RST ▶ Reset koblingen
▶ ACK ▶ Acknowledgement feltet er gyldig	▶ SYN ▶ Synchronize sequence numbers
▶ PSH ▶ Beskjed til mottaker om å gi all mottatt data til applikasjon-en NA	▶ FIN ▶ Finished, kobling kan tas ned

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 26

TCP Options

- ▶ TCP Options feltet brukes blant annet til å forhandle frem Maximum Segment Size (MSS)

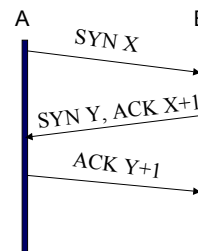
11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 27

TCP Handshakes

- ▶ For å sette opp en ny kobling, brukes SYN pakker

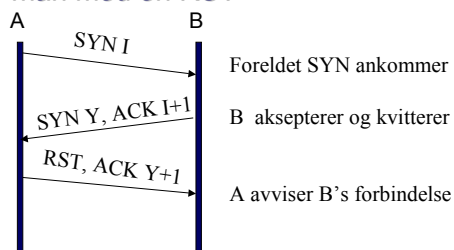
11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 28

TCP Handshakes

- ▶ Dersom en ugyldig SYN mottas svarer man med en RST

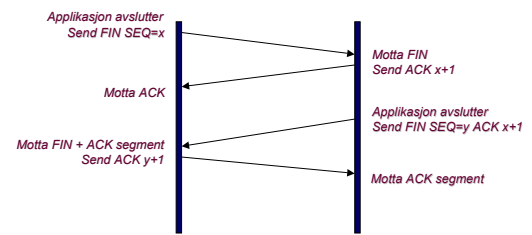
11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 29

TCP Handshakes

- ▶ Når en Kobling er ferdig brukes FIN flagget

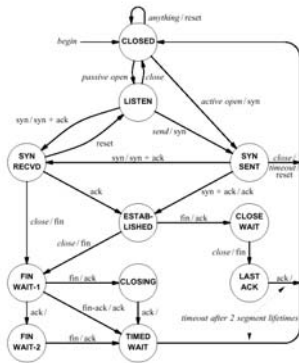

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 30

TCP tilstandsdiagram

Fra Douglas E. Comer "Internetworking with TCP/IP", Prentice-Hall 1995
11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 31

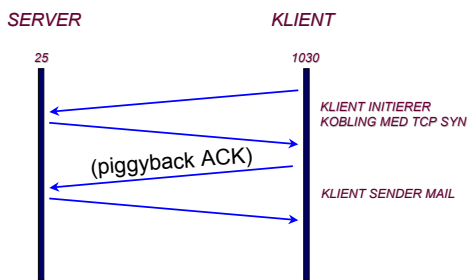
Applikasjonsprotokoller

- ▶ Brukere kommer ikke i direkte kontakt med protokollstakken før applikasjonslaget
 - ▶▶ SMTP
 - ▶▶ POP3
 - ▶▶ ...

11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 32

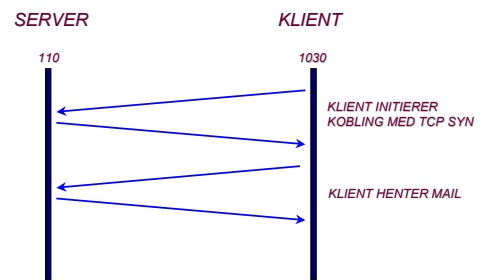
Epost - SMTP

11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 33

Epost - POP

11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 34

Andre Protokoller

- ▶ De fleste tjenestene bruker tilsvarende kommunikasjon som SMTP og POP
- ▶ For eksempel
 - ▶▶ DNS - port 53 (når TCP brukes)
 - ▶▶ Telnet - port 23
 - ▶▶ HTTP - port 80

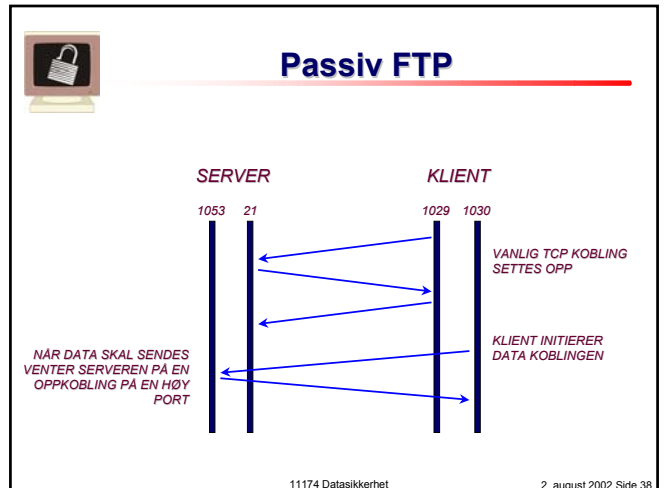
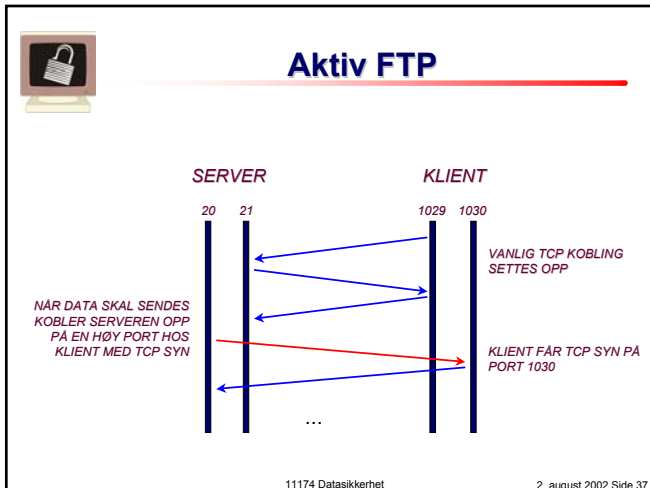
11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 35

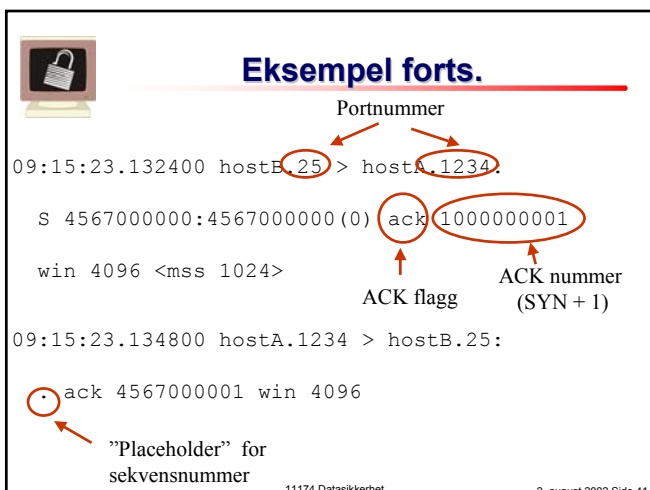
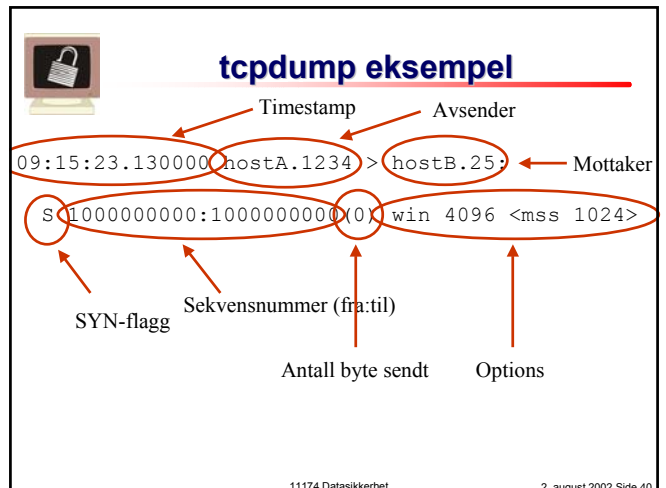
File Transfer Protocol - FTP

- ▶ FTP er spesiell fordi den kan oppføre seg på to forskjellige måter
- ▶ Active FTP
 - ▶▶ "Den gode, gamle måten"
 - ▶▶ Ikke som man skulle forvente!
- ▶ Passive FTP
 - ▶▶ Stadig mer vanlig

11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 36

- ## tcpdump
- ▶ Standardprogram for overvåking av tcp-trafikk på lokalnett
 - ▶ Linux, FreeBSD, etc.
 - ▶ Konfigurerbar – se bare det du er interessert i
 - ▶ "man tcpdump"
- 11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 39

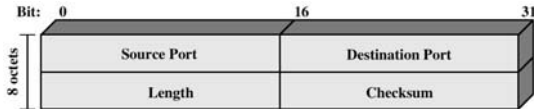

- ## Flytkontroll: Sliding Window
- ▶ Poenget med sekvensnumre er at hver enkelt pakke ikke må kvitteres for før neste kan sendes
 - ▶ Vindusstørrelse avgjør hvor mange pakker som kan sendes før første ACK mottas
 - ▶ Kan ACK'e flere pakker i en jafs – ACK 938757 betyr "alle pakker til og med 938756"
- 11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 42

UDP Header

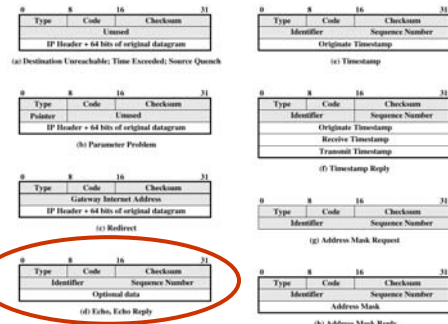
▶ User Datagram Protocol

Fra Stallings "Data and Computer Communications", Prentice-Hall 1999
11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 43

ICMP

Ping

Fra Stallings "Data and Computer Communications", Prentice-Hall 1999
11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 44

Noen angrep

- ▶ Portscanning
- ▶ SYN-angrep
- ▶ TCP Hijacking

11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 45

TCP Port Scanning

- ▶ For å finne ut hva slags tjenester en host tilbyr
- ▶ Kobler seg opp med TCP SYN på alle kjente porter
- ▶ Responsen indikerer om porten er åpen eller stengt
- ▶ Medfører mye trafikk, og er ikke vanskelig å detektere

11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 46

TCP Port Scanning, forts.

- ▶ Vanilla TCP scanning
 - ▶▶ Full connect
- ▶ TCP SYN Scanning
 - ▶▶ Sender SYN, Mottar SYN ACK, Sender RST
- ▶ TCP Stealth Scanning
 - ▶▶ FIN Scan
 - ▶▶ Sender FIN, åpne porter skal ignorere FIN, stengte porter skal returnere RST
 - ▶▶ Xmas Scan
 - ▶▶ FIN scan med FIN, URG og PSH Flagg
 - ▶▶ Null Scan
 - ▶▶ Pakke uten flagg

11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 47

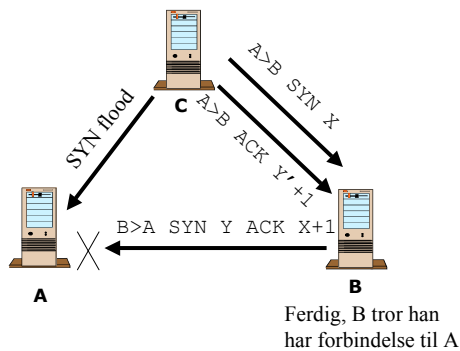
SYN-angrep

- ▶ Klassisk angrep beskrevet av Bellovin
- ▶ Baserer seg på utnyttelse av tillitsforhold mellom datamaskiner
- ▶ Krever gjetting av sekvensnummer på målmaskin
- ▶ Angriper kan få sendt pakker til målmaskin, men kan ikke lese svar.

11174 Datasikkerhet 2. august 2002 Side 48

SYN-angrep forts.

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 49

SYN-angrep forts.

► Fremgangsmåte

- Angriper C setter tiltrodd maskin A ut av spill ved SYN flood
- Angriper C lager pakke med avsender A, sender til B
- B svarer til A, men A kan ikke ta i mot
- C må gjette sekvensnummer til B, men kan i så fall få utført kommandoer på B

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 50

TCP Hijacking

- "Ta over" en forbindelse
- Forskjellige fremgangsmåter
 - ARP Cache Poisoning
 - Forutsetter angriper på samme nettsegment
 - Benytte SYN-angrep
 - Setter først den ene parten ut av spill
 - Må gjette sekvensnummer til begge parter
 - Må "kjøre i blinde"

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 51

Dagens Website

- <http://fag.sib.hibo.no/kurs/11174>
 - Foiler
 - Øvingsoppgaver
 - Annen kursinformasjon

11174 Datasikkerhet

2. august 2002 Side 52